

(המשך מעמוד 13)

בצבא האו"ם כשם "גבלות". החוקת מאות שיעים בעתלית, ערובה ללא תכלית, נבעה גם היא מגישה זו. כמשך כל השנה הקפיד רבין לנקוט עמדות ניציות בכל נושא, ולא לעשות דבר שירגיו את המחנה העיקרי של הליכוד. גם כשגירשו לקראת סוף השנה, את חברי הכנסת הימניים מן הבית שבו התנחלו בקסבה של חברון — פעולה חיובית כשלעצמה — עשה זאת כך שזכה בחיבת המגורשים, ששיבחוהו פומבית. עיקר פעולתו של רבין השנה היה מניעתו של קיצוץ דראסטי בתקציב הביטחון — המעשה היחיד שיכול היה להביא לריפוי שורשי של חוליי הכלכלה. הוא התייצב בראש קצנת "צה"ל" במאבק זה ורכש את ליבם. היו לכך השלכות פוליטיות וכלכליות מרחיקות לכת.

מחוסכל, מנוטרל, אומלל

אם רבין היה מעוניין בקיום הממשלה, הרי כמה מעמיתיו היו מעוניינים בפיצוץ דווקא. היו אלה מי שלא זכו בה בתפקידים הראויים להם לדעתם.

בראש המתנגדים עמדו **גד יעקובי, מרדכי גור, עוזי ברעם ועוזר וייצמן**.

יעקובי, הנושא זה שנים את עינו אל המנהיגות הכלכלית של המדינה, נאלץ להסתפק בתואר ריק מתוכו, שהשאיר אותו מחוץ להכרעות הכלכליות האמיתיות. גור, הרואה בעצמו משום-מה ראשיה הממשלה לעתיד, ישב על כס שריהבריאות באי-ינחות גוברת. ברעם, מזכיר המפלגה, לא נכנס לממשלה כלל, מפני שגם בממשלה מנופחת זו, על 25 חבריה, לא נמצאו די מקומות לנציגי מפלגת העבודה. ניתן היה לקוות שבממשלה צרה יזכה גם הוא במקום ליד השולחן.

יותר מכולם היה מתוסכל עוז וייצמן. תיקויותו לתפוס מקום בכיר בממשלה סוכלה על-ידי הקמת ממשלת-האחדות, שבה נותר כשר-כלייתיק. גם התיקויה למלא תפקיד משמעותי בלא תיק הופרכה. בנושא היחיד המעניין אותו באמת — השלום עם מצריים, שבזכותו זכה בתואר אישה השנה תשל"ח — היה חלקו זעיר, מה גם שהנושא כולו הושם במקור האחדות הלאומית. בתפקיד שהופקד כידיו — הטיפול באזרחים הערביים — יכול היה לעשות רק מעט, מול גל הגזענות הגוברת במדינה. יתכן שווייצמן יכול היה ליצור לעצמו תפקיד, ולהיות למעין שר-למילהמהיגוענות, אך הוא לא ראה את יעורו בכך. ואילו התפקיד שבו חשק — להיות מעין שר-לענייני-שלום — לא ניתן לו.

כל זה יכול היה להיות אחרת, אילו קמה ממשלה צרה. אך וייצמן הצטרף בשנה הקודמת לאותם שפסלו על הסף את האפשרות היחידה להקמת ממשלה כזאת — הישענות על קולות הרשימה המתקרמת ורק"ח.

כך נותר וייצמן מתוסכל, מנוטרל ואומלל, כשהוא שוקל מדי פעם התפרקות, ועוצר את עצמו.

הקיסר הוא עירום

אחת הדמויות הבולטות של השנה היה המזכ"ל החדש של ההסתדרות, **ישראל קיסר**.

התימני נמר-הקומה, שגרל בצל המזכ"לים הקודמים, הנהיג את המערך כאחת ההתמודדויות של השנה. תאריך הבחירות בהס"ת תר"ת — 13 במאי — היה אמור להיות תאריך חשוב ביותר, מפני שרבים ציפו שמאותו יום והלאה תהיה מפלגת העבודה מעוניינת בפירוק ממשלת-הליכוד. כדי למנוע את הרוטציה, קיסר אמנם ניצח, ושיפר במידת-מה את מצב מפלגתו בהס"ת תר"ת. אך מולו עמד עסקן אפור של חרות, **יעקוב שמאי**, והניצחון לא היה מהדרה די צרכו. הוא לא הספיק כדי להרביע את

מפלגת העבודה כולה, ואת ראשה, בקרחת של בחירות לכנסת. אבל הניצחון הספיק כדי להפוך את קיסר עצמו לדמות פוליטית חשובה. היו שהחלו מדברים על קיסר כעל מועמד להנהגת המפלגה, אי-פעם בעתיד, וכמוקד של מרכזיות חדש בהווה. זוהר זה עומעם במקצת, כאשר נאלץ קיסר להרכין את ראשו מול פני התוכנית הכלכלית, שבוצעה כולה על-ידי השכירים. האיש, שהיה כל ימיו פונקציונר מפלגתי, לא יכול היה לעמוד בפני מנהיג מפלגתו. כאשר נשחק השכר היראלי ב-30%, לא התגלה קיסר כמנהיג-פועלים כארימאתי, הצוער בראש ההמונים לשינוי המצב. הוא לא היה אישה השנה של תשמ"ה.

רשימת נשל

תואר זה לא נפל גם בחלקו של איש מכין השרים שהיו מופקדים על מישרי-הממשלה. רובם ככולם נכשלו בתפקידיהם — מי פחות, מי יותר.

הכישלון המכאיב ביותר היה לסגן-ראשיה הממשלה ושר החינוך והתרבות, **יצחק נבון**, הנשיא-לשעבר, שהתקרב בשנה הקודמת להנהגת המפלגה ולכס ראשיה הממשלה, אך נסוג.

כשר החינוך הוא מופקר על החיות הבעורת ביותר במלחמה נגד הגזענות. זהו קרה-הגנה העיקרי של המיסדר כנגד ההסתערות המסוכנת ביותר על קיומו. בתפקיד זה נכשל נבון לחלוטין.

הוא לא עשה שום דבר רע. הוא לא עשה שום דבר בכלל. מערכת החינוך הענקית, הכבדה והמסורבלת, פשוט לא התגייסה למשימה העיקרית שלה. היא היתה שקועה בענייני תקציב.

בסיכוסוכי-עבודה ובצעם קיומה. לא היתה בה מנהיגות. נכון, המצטיין בהשמעת נאומים נחמרים ומרגיעים, ערק משרה-הקרב.

מרדכי גור הצליח לחסל בית-חולים ערבי בירושלים העתיקה. אך זה היה גם "ההישג" היחיד שיכול היה להתפאר בו.

מערכת הבריאות, שהיתה פעם פאר המדינה, היתה השנה במצב של התפרקות. רמת הרפואה ירדה פלאים מאז השנים הראשונות של המדינה, כאשר השילטונות האמריקאים סיווגו אותה במקום מיספר 2 בעולם. כיום היא עומדת אי-שם במקום ה-20. סקנדלים רפואיים יזעזעו את הארץ כימעט ברציפות, וגילו טפח מן המתרחש בשטח זה.

גור יכול היה לטעון לזכותו שאין לו אפשרויות, מחוסר כסף. זאת יכלו לטעון גם רוב השרים האחרים. אך מנהיגות אמיתית מתגלה דווקא בתנאי-לחץ, כפי שידוע כל רמטכ"ל-לשעבר — ושרי-ישראל נכשלו, רובם ככולם, דווקא כמנהיגים בשטחים שהופקדו עליהם.

זה נכון גם לגבי **חיים ברילב**, שהפקדתו על המיטרה המחורש התקבלה ברובה ובציפיות. התפקיד הראשון שעמד לפניו היה להחזיר את אמן הציבור למיטרה, לעקור את סרטן האלימות בקרביה, לנקות אותה מן הגזענות שרכבה בה, "לעשות סדר". היה נרמה שאין אדם מתאים לכך יותר מאשר ברילב דווקא.

אולם ברילב הכויב. שערוריית האלימות המיטרתית נמשכה ואף צרמה יותר. הציבור התייחס בזעם גובר לתופעת "השיפוט העצמי" של המיטרה, כאשר חוליגאנים במדיה-המיטרה, שהור"שעו כעוון התעללות מהפירה בעצירים, נדונו על-ידי חבריהם לעונשים מגוחכים, שדמו לפרסי-עידוד. כאשר התייצב ברילב חר-שמעית לצד המשך השיפוט העצמי של המיטרה בפשעים אלה, גרם לאכזבה כללית.

אכזבה ממאירה עוד יותר הנחיל לציבור אחד מלדיה-הטיפוחים של כל-יהתיקשורת, שר-התיקשורת **אמנון רובינשטיין**.

מערכת-ההדואר זחלה מדחי אל דחי, ומערכת-הטלפונים היתה במצב של התפרקות ממש. ישראל ירדה בשטח זה לדרגת מדינה מתפתחת מהעולם השלישי. אולם רובינשטיין — האיש שסימל במשך שנים את הריישה לשינוי, לדהפוליטיזציה של המנגנון ולרפורמה מינהלית כללית במדינה — אימץ לעצמו את השיטות הנפסרות שאותן ביקר, ומילא את משרדו בידידיו ובעסקני מפלגתו הזעירה.

חיים קורסו, שר התחבורה, לא יכול היה להתפאר בהישגים מזהירים יותר. הוא נראה כשטח בעיקר כאשר התרחשו אסונות דרמאטיים — תאונות שנבעו מהונחת התחבורה בארץ במשך שנים רבות.

יותר סימפאטי היה שר-הקליטה **יעקוב צור**, שקולו היה אחר הקולות הצלולים המעטים בממשלה. אך לא היה לו תפקיד. לא היתה עליה, והמיכצע האחר שהלהיב את דמיון הציבור — עליית היהודים האתיופיים — הידרדר לשערוריה, מבלי שצור יכול היה להושיע.

איש לא ידע כמה עוסק השר **גידעון פת**, שנקרא שר-המרע, ושהיה אלוף הטיולים בעולם. המישר, שקם למען קורמו, **יובל נאמן**, גרם לאסון לאומי, ברמות "תעלת הימים" המטורפת, שהומתה השנה המתת-חסד.

חברו של פת, **אברהם שריר**, היה עסוק עד מעל לראש במיכצעים בלתי-רפוסקים של פירסומת עצמית, ואת שאר המרץ הקריש לתכניו המיפלגתיים.

משה שחל היה הכלבויניק של הממשלה, כשהוא מקפץ מעניין לעניין, וידו בכל. הוא עסק בעניינים מיפלגתיים וביני-מיפלגתיים, בשלום עם מצריים וביחסי-חוף. אך בשנה שבה ירדו מחירי הדלק בכל העולם, לא היה מסוגל להביא לידידת מחירי-הדלק בארץ. וזה היה כימעט השטח היחיד שהוא היה אחראי לו באמת.

שר-העבודה **משה קצב** לא הועמד השנה עדיין כמיכחן. מיפלגת-האבטלה, המאיימת על המדינה, עדיין לא הגיעה בסוף תשמ"ה לממדים מסוכנים. אך לא נראה שתקופה זו נוצלה כדי להתכונן לבאות — ובשנת תשמ"ז עלולה המיפלגת לטרוף את קצב ואת המערכת כולה.

האפתעה של הממשלה היתה שרה-הפנים **יצחק פריץ**. הוא הרהים את המדינה כאמרות-שפר רתיות שנשמעו כאילו נאמרו בימיה-הביניים. אך בתפקידו כשר דווקא התגלה כאיש סביה,

(המשך בעמוד 17)

שלג בלבנון: חברי ועדת החוף והביטחון של הכנסת משתעשעים בג'בל-ברוק בלבנון

שלג בירושלים: כתובת הברכה בכניסה לבירה מכוסה שלג בחורף קשה במיוחד בעיר